

3.X Zapojení fakultního učitele do vysokoškolské výuky

Olga Králová

Jednou z méně využívaných způsobů spolupráce fakultních základních škol a pedagogických fakult je zapojování fakultních učitelů nejen do pedagogických praxí, ale i do výuky dalších předmětů, které mají studenti ve svém učebním plánu. Fakultní učitelé buď učí konkrétní předmět sami, nebo ve dvojici s vysokoškolským učitelem. V následujícím příspěvku budu prezentovat a reflektovat vlastní zkušenost, kdy již čtvrtým rokem sama vyučuji studenty kombinovaného studia Učitelství pro 1. stupeň ZŠ předmět Hra ve výuce.

Předmět *Hra ve výuce* je zaměřen na reflexi didaktických funkcí a aktivizačních potencialit didaktických her ve výuce účastníků - učitelů na 1. stupni ZŠ. Prohlubuje tuto reflexi o analýzu vzdělávacího účelu didaktické hry ve vazbě na učivo a výukové cíle. Zkvalitňuje didaktické kompetence učitele 1. stupně ZŠ v oblasti využívání aktivizačních metod.

Cílem tohoto předmětu je (1) získat znalosti o funkcích a cíleném využití didaktických her ve výuce, (2) procvičit dovednost připravit kvalitní didaktickou hru jako aktivizační výukovou metodu pro žáky 1. stupně ZŠ ve vazbě na učivo a výukové cíle, (3) prokázat schopnost reflektovat provedení didaktických her ve své výuce (viz sylabus předmětu).

Mým hlavním záměrem je nabídnout studentům v tomto předmětu prostor pro vlastní prožitky ze hry a pro cílenou reflexi tohoto zážitku. Výuku v tomto předmětu vždy vedu zážitkovou formou, ve které studenti na vlastní „kůži“ prochází různými hrami. Minimalizují svůj výklad, vysvětlování a řízení činností ve prospěch aktivity a uplatnění praktických zkušeností studentů kombinovaného studia.

Předmět *Hra ve výuce* je v kombinovaném studiu organizován do dvou čtyřhodinových setkáních:

Při prvním setkání si studenti zkouší a následně reflektují hry, které do výuky přináším já. Jedná se o rozličné typy her - didaktické, s pravidly, soutěživé, pohybové, situační, kognitivní, kooperační a v neposlední řadě i hry dramatické. Vždy se pokouším nabídnout studentům široké spektrum her, se kterými mám osobní zkušenosti. Mohu jim nabídnout i různé varianty her, uplatnění pro rozdílné věkové kategorie, případně je upozornit na problematické momenty konkrétních her.

Na druhé setkání si každý student přináší hru, o které si myslí, že je méně známá. K této hře také vytváří písemnou přípravu, která má korespondovat s jasně definovaným pedagogickým záměrem a která má být zpracována podle zadané struktury (obsahuje název a pedagogický cíl hry, zdroj, ze kterého byla hra převzata, potřebné pomůcky, nároky na úpravu či vybavení učebny, výstižný a srozumitelný popis hry a navržený způsob její reflexe). Základním cílem tohoto úkolu, vedle nabídky zajímavé hry kolegům, je uvědomovat si účel hry ve výuce a schopnosti a dovednosti, které hra může u žáků rozvíjet.

Takto připravené jednotlivé hry si postupně pod vedením studentů všichni společně zahrají. Po každé hře hodnotíme průběh hry, ověřujeme naplnění očekávaného cíle a zabýváme se tím, zda zvolený způsob reflexe podává potřebné důkazy o učení. Společně také rozebíráme možnosti modifikace každé hry pro různé předměty a věkové kategorie. V tomto okamžiku studenti často uplatňují své osobní zkušenosti z vlastní výuky.

Prezentovaný způsob výuky v předmětu *Hra ve výuce* považuji pro studenty učitelství za užitečný a přínosný. Studenti si v závěrečné reflexi uvědomují důležitost stanovování cílů, které na základě důkazů učení mohou vyhodnotit a určit, zda byla hra zařazena do výuky správně. Důkazem učení v prezentovaném předmětu mohou být následující příklady pětilístků na témata „předmět *Hra ve výuce*“ a „hra ve výuce“, které studenti vytvářejí na konci druhého setkání:

Předmět *Hra ve výuce*
využitelný, nový
hrajeme si, tvoříme, komunikujeme
Obohacení tradičního způsobu učení.
Inspirace

Hra ve výuce
důležitá, rozvíjející
učí, oživuje, rozvíjí
Ve výuce je klíčová.
Má svůj cíl

Zapojení fakultních učitelů ve výuce dalších předmětů ve studijním plánu budoucích učitelů, kromě vedení pedagogických praxí, není zcela běžnou praktikou. Důvodem může být nedostatek časového prostoru a neochota vedení základní školy uvolňovat učitele z jeho výuky nebo obava z výuky dospělých studentů. Pokud se podaří překonat tyto nebo i další překážky, domnívám se, že učitel ze základní školy může být pro studenty učitelství přínosem především svými praktickými zkušenostmi ze své každodenní praxe s konkrétními žáky a v konkrétní základní škole. Zkušený fakultní učitel, za kterého se považuji, se se studenty může podělit nejen o své osobní praktické zkušenosti, ale i účinně propojovat teorii s praxí. Účast učitele ze základní školy při výuce studentů učitelství je inspirativní i pro samotného učitele. Získává zkušenost z práce s dospělými studenty, v případě studentů kombinovaného studia má možnost sdílet společně i zkušenosti účastníků, prohlubuje své odborné znalosti tím, že musí argumentovat svá tvrzení a promýšlet odpovědi na otázky studentů. Je to příležitost podílet se na přípravě budoucích učitelů a zároveň se dál učit, pracovat na svém profesním rozvoji a prestiži učitelské profese. Je to i pojistka proti syndromu vyhoření. Mým osobním profesním cílem je pracovat ve vysokoškolských kurzech týmově, ve spolupráci s vysokoškolskými pedagogy, protože oba můžeme studenty obohacovat svým specifickým způsobem.